

Hormonski poremećaji

Kraniofaringeom

Vodič za pacijente

Prosečan nivo čitljivosti

Uvod

Cilj ove brošure je da pruži opšte informacije o **kraniofaringeomu**. U njoj će biti obrađene teme koje govore o tome kako se dijagnostikuje i leči **kraniofaringeom**, a biće reči i o nekim problemima koje može izazvati.

Brošura je napisana tako da pruža infromacije o opštim terminima i neće se sve informacije odnositi na Vas. Nadamo se da će Vam ova brošura pomoći da razumete ovo stanje i dati Vam osnovu za razgovore sa Vašim lekarom ili specijalističkim timom.

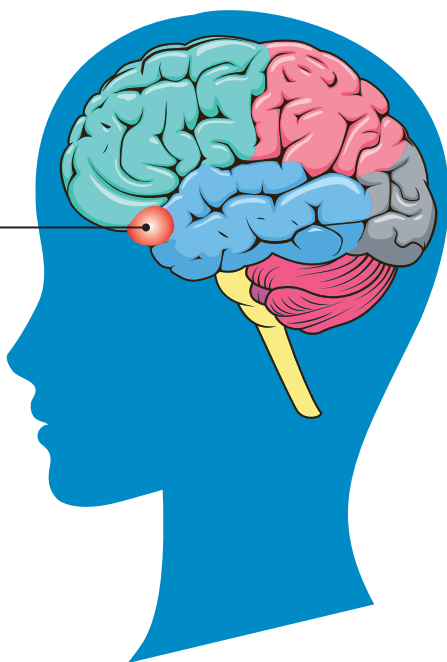
Šta je kraniofaringeom?

Telo je sastavljeno od miliona gradivnih „kockica“ koje se nazivaju ćelije. Kao i kockice, ćelije se udružuju i imaju zajednički cilj, a taj cilj je da rastu zajedno i stvore mišiće i organe koji čine telo.

Međutim, ponekad i iz nepoznatih razloga, ćelije rastu zajedno i stvaraju izraslinu koja nema nikakvu ulogu u telu.

Ova izraslina je poznata kao **tumor. Kraniofaringeom** je tumor mozga prisutan od rođenja. To je benigni (dobročudni) tumor, tako da se ne širi na druge delove tela kao što to čine zloćudni tumori.

Kraniofaringeom

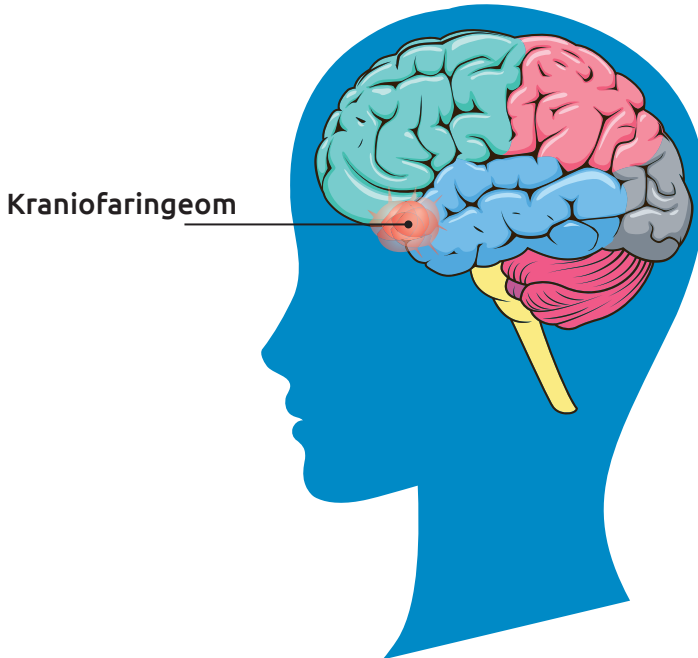

Iako ovo stanje nije u potpunosti razjašnjeno, lekari znaju da se kraniofaringeom ne nasleđuje (što znači da se ne prenosi sa roditelja ili baka i deka). Takođe nije posledica uzimanja lekova ili bolesti tokom trudnoće tvoje majke.

Zašto je teško lečiti kraniofaringeom?

Mozak ima mnogo važnih funkcija, kao što su regulisanje apetita, sna i žeđi. Često se ove funkcije obavljaju u osetljivim delovima mozga. Problemi koje izaziva kraniofaringeom nastaju zbog njegovog položaja koji je blizu ovih osetljivih delova.

Kako kraniofaringeom raste, počinje da vrši pritisak na ove delove. Tumor postaje prilično „lepljiv“ i drži se za okolno tkivo. Zbog toga ga je teško ukloniti tokom operacije bez oštećenja drugih delova mozga.

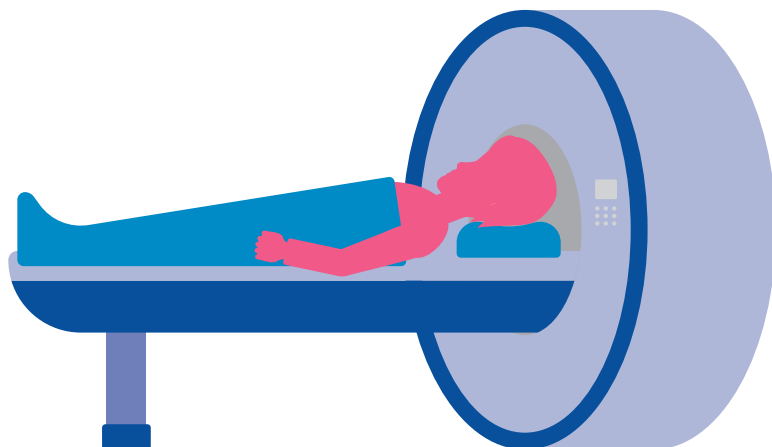
Koji su simptomi postojanja kraniofaringeoma?

Simptomi prisustva kraniofaringeoma su rezultat oštećenja koje tumor izaziva u mozgu. Mogu da se jave svi ili neki od sledećih simptoma:

- Glavobolja
- Oslabljen vid
- Usporen rast
- Usporen ili prevremen pubertet
- Žeđ i često mokrenje
- Umor i nepodnošenje niskih temperatura

Kako se postavlja dijagnoza kraniofaringeoma ?

Često je potrebno nekoliko testova da bi se potvrdila dijagnoza. To obično uključuje snimanje mozga. Dodatni testovi mogu uključivati proveru vida, analize iz krvi i test kojim se ispituje bilans tečnosti.

Kako se leči kraniofaringeom?

Prvi korak u lečenju je hirurško uklanjanje sa ciljem uklanjanja celog ili dela tumora. Ovo je poznato kao **kraniotomija**.

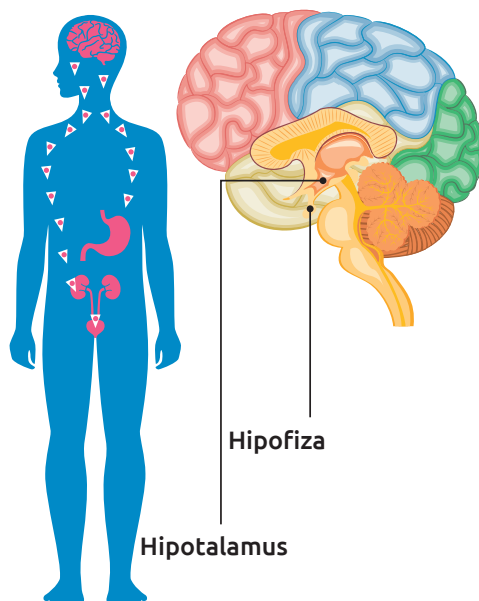
Ako nije moguće ukloniti ceo tumor, mali deo tumora će ostati. Dalji koraci u lečenju mogu biti **radioterapija** ili **drenaža ciste**, a koriste se za lečenje ostatka tumora ili za sprečavanje rasta novog tumora. Druge vrste lečenja mogu uključivati:

- **Transnazalnu operaciju** (operacija kroz nos): ako je tumor mali, može se ukloniti kroz nos.
- **Aspiracija ciste**: u ovoj maloj operaciji, pravi se otvor u lobanji kako bi se drenirala tečnost koja se nalazi u tumoru.
- **Drenaža komora**: moždana tečnost se može nakupljati u mozgu. Ako se to desi, tečnost će biti drenirana pre operacije.
- **Radioterapija (terapija zračenjem)**: utvrđeno je da je ovaj postupak efikasan u sprečavanju ponovnog rasta kraniofaringeoma.

Koje su moguće posledice postojanja kraniofaringeoma?

Posledice prisustva kraniofaringeoma su rezultat delimičnog oštećenja mozga. Najčešće i najviše su pogođeni **hipotalamus** i **hipofiza**. Kada pravilno funkcionišu, ova dva dela mozga regulišu ravnotežu tečnosti u telu.

Oni to rade tako što proizvode i šalju „glasnika“ u telu, koji organima govori kada da zadrže, a kada da eliminišu vodu. Ovaj „glasnik“ je hormon poznat kao **vazopresin**.

Bez vazopresina telo neće zadržavati tečnost, čak i ako pijemo velike količine tečnosti. Nemogućnost mozga da proizvodi vazopresin dovodi do stanja poznatog kao **dijabetes insipidus** ili **vodeni dijabetes**.

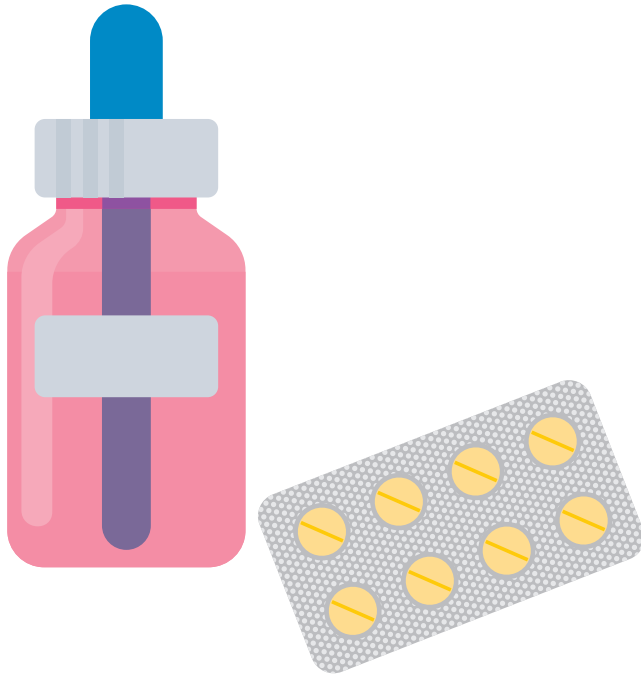
Pojedinci mogu razviti vodeni dijabetes posle operacije, ali nekada samo privremeno. Ovo stanje može da dovede do teške dehidracije ako se ne leči.

Kako se leči vodeni dijabetes?

Dijabetes izazvan vodom se leči tako što se daje sintetički oblik vazopresina poznat kao **DDAVP**. Ovaj lek se može davati u obliku tableta, kapi ili kao sprej za nos.

Veoma je važno da ne prekoračite dozu DDAVP koju vam je propisao endokrinolog. Uzimanje previše ovog leka može dovesti do nakupljanja tečnosti u telu, što može izazvati konvulzije. Uzimanje manje doze leka od preporučene je manje opasno, ali prouzrokuje više mokrenja i povećanu žeđ.

Koji drugi lekovi mogu da se daju pre i posle operacije?

- **Antikonvulzivi:** daju se za lečenje napada ili konvulzija
- **Steroidi:** velike doze steroida (deksametazon) mogu se davati nekoliko dana pre i posle operacije. U tom slučaju služe da spreče ili leče otok tkiva. Posle toga, može biti potrebna redovna terapija manje snažnim steroidima (kao što je npr. hidrokortizon) za lečenje nedostatka energije pruzrokovanog nedostatkom hormona koji se zove kortizol.
- **Hormon štitaste žlezde (tiroksin):** može se davati da pomogne rast i metabolizam, ako je potrebno
- **Hormon rasta:** ovaj lek je obično potreban posle završetka lečenja kraniofaringeoma kako bi se pomoglo da dete nastavi da raste normalno
- **Polni hormoni:** mogu biti potrebni ako pubertet ne nastupi ili je usporen.

Šta je još potrebno da se prati?

Problemi sa vidom mogu se poboljšati posle operacije, ali mogu ostati i trajni. Zbog toga će biti potrebni redovni pregledi vida.

Pored toga, merenje telesne visine i telesne mase će se pažljivo i redovno beležiti. Kod dece i adolescenata će se proveravati i razvoj puberteta. Konačno, pregled mozga magnetnom rezonancom će se sprovoditi redovno u određenim intervalima.

Da li postoje neki drugi efekti?

Posledice prisustva kraniofaringeoma za rezultat imaju oštećenja mozga. Neka od njih mogu da potraju čak i posle uklanjanja tumora. To može da uključuje sledeće:

- Povećan unos hrane i gojaznost
- Poremećaj sna
- Poremećaj žeđi
- Poremećaj pamćenja
- Oštećenje regulacije telesne temperature

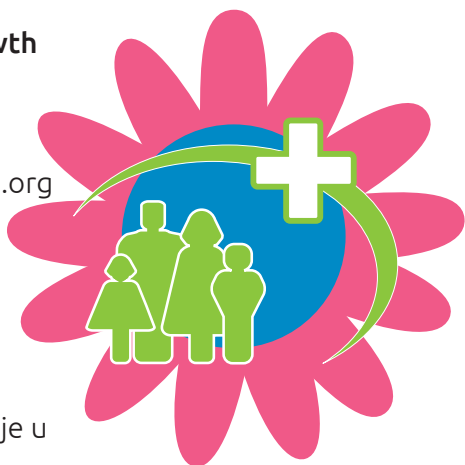
Koji su drugi izvori korisnih informacija?

Cilj ove brošure je da obezbedi osnovne informacije o kraniofaringeomu.

Edukativni materijal se takođe može naći kontaktiranjem sledećih organizacija:

- **Evropsko udruženje za pedijatrijsku endokrinologiju - European Society for Paediatric Endocrinology**
Starling House
1600 Bristol Parkway North
Bristol
BS34 8YU
espe@eurospe.org
Telephone +44 (0) 1454 642246
<http://www.eurospe.org>
- **Britansko udruženje za pedijatrijsku endokrinologiju i dijabetes - British Society of Paediatric Endocrinology and Diabetes**
bsped@endocrinology.org
<https://www.bsped.org.uk/>
- **Fondacija za rast dece - Child Growth Foundation**
info@childgrowthfoundation.org
Telephone +44 (0) 208 995 0257
<http://www.childgrowthfoundation.org>
- **Endokrinološko udruženje - The Endocrine Society**
<http://www.endo-society.org>

Takođe, možete konsultovati svoj specijalistički tim za dodatne informacije u bolnici gde se dete leči

Kraniofaringeom

(Revised November 2019)

Ova brošura je deo serije **Hormonski poremećaji**.

Takođe su dostupne sledeće brošure:

Nedostatak hormona rasta

Pubertet i dete sa nedostatkom hormona rasta

Prevremeni pubertet

Hitne informacije za decu sa nedostatkom kortizola i hormona rasta i onu koja doživljavaju ponavljane hipoglikemije

Kongenitalna adrenalna hiperplazija

Nedostatak hormona rasta kod mladih odraslih

Konstitucionalno (porodično) usporen rast sa kasnim pubertetom

Nedostatak više hormona hipofize Kraniofaringeom

Intrauterini zastoj u rastu ili Dete rođeno malo za gestacijsko doba

Hipertireoidizam

Hipotireoidizam

Dijabetes tipa 2 i gojaznost

Razvoj ovih brošura je finansiran (kao doprinos medicini) od strane kompanije Merck. Zasnovane su na originalnoj seriji brošura koje su osmislile britanska Fondacija za rast dece i BSPED, kao i prethodnim adaptacijama za lake i prosečne nivoe čitljivosti od strane udruženja ESPE.

Ovu brošuru je prevela dr Slađana Todorović, pregledala je dr Tatjana Milenković, a odobren je od strane Udruženja za pedijatrijsku endokrinologiju Srbije (Serbian Paediatric Endocrine Society - SPES).

MERCK

